250 Ս Գ

لبنان

LIPANAN
QUOTIDIEN ARMÉNIEN
Place des Canons
Rue d'Italie No. 9
BEYROUTH
Directeur Responsable
M. ADJEMIAN

Պատասխանատու Տնօրէն
Մ. ԱՋԷՄԵԱՆ

Բաժնեգին	Տրի.	Վ.տար
Տեղական	250	125 ֆ Գ.
Սուրիա	300	150 »
Արտասահման	100	50 Ֆր
Ամերիկա	6	3 Տոլ

ԼԻԲԱՆԱՆ

ՕՐԻՊԱԹ
22
ՄԱՅԻՍ 1925

Հասցէ:
Redaction
"LIPANAN"
BEYROUTH
- SYRIE -

Չ'հրատարակուած ձեռագիրները եւ չեն վերադարձուիր

ԱՆԿԱԽ ՀԱՅԱԹԵՐԹ
ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ՍԶԳԱՅԻՆ

Աշխատակիցներ պատասխանատու են իրենց սեղագրութեանց

Բ. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 101

ԿԸ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԻ ԳՇ. ԵՇ. ԿԻՐ. ՕՐԵՐԸ.

ԱՌ ՓԱՐԻՍԵՑԻՍ

«Մի՛ դատէք, զի մի՛դատիցէք»
ՄԱՏԹ. Է. -1

Դ

«Առաջնորդի կոչէ. որ զմեղուկս խանէ եւ զոլոր կլանէ»։ Դո՛ւք որ ամէն օր ուրիշներէն հաշիւ կը պահանջէք, և դո՛ւք որ կը պապանձիք ձեր սատմոքներուն մէջ մարսուող բազմապիսի հաշիւներու մասին, որոնց իւրաքանչիւր առանձինները այնքա՛ն կախարդօրէն քամած էք հայ աշխատաւոր բազուկներու ցամքած երակներէն.

Արդ՝ —«Տո՛ւք զնամար ճնչեսուքեան ձեր, զի ո՞չ եւս կարէք լինիլ տրնեսս»։ Ա՛հա ազգին խօսքը իր այս օրերուն, երբ ակամէ ունին լսելու։

Հաշիւ կը պահանջեն ... Դ։

Բայց ո՞ւր են հաշիւները այն բազմահազար տոլարներուն որ դուք Ամերիկայի մէջ շրջեցիք խեղճ բանուորներու քսակէն Հայ Բանակի անունով։ և յղփացաք Երեւանի բարլամենդական աթոռներուն վրայ, դաշնակցութեան հաշուոյն։ Թո՛ղ այդ բոլորը մեզ պատմէ հայրենիքի ներսս Ան. բանիկը, որ Սրբոյ շարաւնակ քաղցած կը ճակատէր իր հայրենանուէր կորիւններու կողքին. մինչ՝ մարտական կուսակցութեան» Դ։ պետերը իրենց կոճակները չփելով կանցուցին օրն իրիկուն։

Ո՞ւր են հաշիւները հայրենիքի կողոպտուած գանձին, որ դուք Ձեզ հետ փախուցիք հայրենիքէն դուրս և այժմ արտասահմանի խաղաղաւէտ կեդրոններուն մէջ հանգիստ սրտով !! կը մրսիք Ձեր պոկին ու Ձեր կուսակցութեան հաշուոյն. մինչ անդին՝ հայրենիքը բազմակարօտ պահանջներով կը գալարուի, երբ մեր որբերը չոր հացի մը փոխարժէքովը ձեռքէ ձեռք կը վաճառուին։ Ու դուք տակաւին կոկորդիլոսային վայնասուններ կը հանէք հայ որբին և հայ դիւղացիին անունովը։ Ո՛ այդ արիւնոտ հացը չպիտի մարսեն ձեր ստամոքսները, քանի ցեղին արիւն—քրտինքովն է թրծուած ան։

Ո՞ւր են հաշիւները Ահարոնեան պատուիրակութեան ցկնաս ներկայացուցիչներուն, որոնք Պոլիս, Միւնասատան Ամերիկա, Ֆրանսա, Գերմանիա և այլ ամէն ուրէք ունին անցագրային թէ այլ հազարաւոր ոսկիներու հաշիւները իրենց սօտ, և որոնց վրայ թխսած կը մնան տարիներ չարունակ։ Ո՞ւր, երբ եւ որու տուին անոնք իրենց հաշիւները. չէ՞ որ հասարակական գործիչի մը ընդունելի և տարրական պարտականութիւնն է հաշիւ տալ հանրութեան կրսէք։ Ինչու՞ հապա հաշիւ չէք պահանջեր ասոնցմէ. ինչու՞ էք այդքան կուրացեր։

Ո՞ւր են հաշիւները Խատիսեան պատուիրակութեան, որուն կեանքը անսահման և գանձը անհատնում եղածէ միշտ և ուրկից տարիներէ 'ի վեր կը կերակրուիք դուք ամենքս։ Ասէք ինդրեմ ինչ հաշիւ տուին անոնք ազգին եւ ուսակից ստացան իրենց անպատասխանատու ձայնը։ Չէ՞ որ դարուս ընդունելի և տարրական պահանջնէ հաշիւ տալ հանրութեան։

Ո՞ւր են հաշիւները Հ. Ց. Դ. բազմաձին կարմիր խաչերուն. որոնք հիւանդներէ և անկարներէ աւելի «ընկերներու և ընկերուհիներ» խնամած են տասներուն քով աշխատանք տրած է աւելի հին հաշիւ։

Ո՞ւր են մոռցուած հաշիւները հանգուցեալ Հայ ակումբ ին, որուն մահը կեանք մը արժեց Պէյրութահայ երիտասարդութեան համար։

Եւ վերջապէս ո՞ւր են հաշիւները այն բոլոր գիմակաւոր (պոլ մասքէ) միութիւններուն, Օրիորդաց միութիւն, Տիկնաց միութիւն, Պատանեկաց միութիւն, Երիտասարդաց միութիւն, Գրասիրաց միութիւն, Սեղանիներաց միութիւն Ծագիկ փունջ միութիւն, Կամաւորական միութիւն, և տակաւին չգիտեմ ինչ ու ինչ անանուն միութիւններ, որոնք յարմարցուած չեզոք անուններու տակ «ի նպաստս...» տոմսակներով կողոպտեն հրապարակը, շողոքորթ ժպիտներով կը խուզարկեն միամիտ հայութեան ազգասիրի քսակները, ու՝ կը տանին կերակրելու իսկ մը ցաւաքար գործիչներ, որոնց բանն ու գործը քանի մը ազնիւ բառերով ձրի ազգային ճարտարութիւն ծախել է մեր մէջ։

Ո՞ր ազգային իշխանութիւնը հաստատեց այս միութիւններուն ծրագիրները- ո՞ր ազգային մարմին արտօնեց անոնց անվերջ հանգանակութիւնները, ո՞ր ազգային իրաւական ժողով կը քննէ անոնց եկամուտը, և վերջապէս ո՞վ կը հսկէ այս «Ազգանուէր» II միութիւններու բարոյական կեանքին վերայ։ Պէտք չէ՞ որ գիտնայինք թէ մեր աղջիկներն ու տղաքը ուր՞ կերթան, ինչ՞ կ'օգտուին, և ինչ՞ կընեն.

անշուշտ շատ աւելի հաճելի ու մխիթարական պիտի ըլլար եթէ մեր մէջ աւելի շատ անուններով և աւելի շատ թիւերով միութիւններ ունենային։ Բայց այն միութիւնները որ ազգային չեզոք անուն մը կը կրեն, անոնք «անպտղման պարտին ենթակայ ըլլալ ազգային վերին իշխանութեան մը- այլապէս անոնց կեանքը ապօրինի, գործունէութիւնը թաքցիական, իսկ հանգանակութիւնները պարզապէս գողութիւն մը պիտի ըլլար։ Իսկ չեզոք անուններու տակ թագնուած կուսակցական միութիւնները պէտք է ճանչնալ իրենց գունաւոր դրօշմով, և ըստ այնմ բանալ քսակները։

Ա՛հա շատ ամփոփ մէկ հաշուէյարտարը աղմկող փարիսեցիներուն, որոնք «ճտոիւ կը պահանջեն», «Ընտրութիւն կուզեն» կը բացականչեն ամէն կողմ։ ամէն անգամ որ քաղցի նոպաներ կը զգան դալարուող ստամոքսներէն ներս։

—«Վա՛յ Ձեզ դպրաց եւ փարիսեցւոց կեծաւորաց զի նման է գերեզմանաց բռելոց՝ որ արտաքոյ երեւին գեղեցիկ՝ եւ 'ի ներսոյն լի են ոսկերօք մեռելոց եւ ամենայն պղծութեամբ։

Որքա՜ն լաւ պիտի ըլլար ասոնց գլխուն կարդալ ՄԱՏԹ. ԻԴ. գլուխը ամբողջութեամբ։

(Շար.)

Մ. ԱՂԱՋԱՐԵԱՆ

ԿԵԱՆՔԸ ԴԱՄԱՍԿՈՍԻ ՄԷՋ

Մայիս Ռկին-Լամաշիարհային աշխատաւորութեան յաղթանակը ապահովող այս մեծ միջազգային ընդունելութիւն զուած օրը, հոս անցաւ լուռ-տեղս ժամանց Պէյրութէն Ա. Եպիսկոպոս Սահակ Ա. Կաթողիկոս ընկերակցութեամբ Սոյ միարաններէն Եփրեմ Ծ. Վրդ. Տօհ մունիի Եկեղեցւոյ Ռէջ ըրած իր իմաստաշատ քարոզնեով իր հօտին տուաւ հայրական յորդորներ եւ իր բաներ։ Պաշտօնական այցելութիւնները ընդունեց եւ փոխադարձեց։ Ալ հափսոս այցելեց նաեւ Մեղլոյս Ընարատեան եւ Ընանիկեան ընթերցասրահները։ Մեր լսածին համաձայն այնքան կանուխ չպիտի մեկներ, սակայն ամսոյս տասներեքին մեկնեցաւ դէպի պէյրութ։

Մայիս վեցին, ընդհ. պատերազմի ընթացքին որպէս «Հայրենիքի դատաձան» ամրատանող եւ Ռթթի հատեան լեմիրի զեկավարներէն Հէ մալ փաշայի հրամանով կախաղան բարձրացող Բարձ հայրենասէր նահատակներուն յիշատակը անուանեցաւ դպրոցներով, եւ բազմամարդ թափորը այցելեց գերեզմաններ։ Դամբանաճառներ։

—Վերջ երս «Փիւնիկ»ի մէջ, իր սեղոյս թղթակից Պ. Գեղամ. ուղղակի թայֆայական հաշիւներէ տարուած քննադատութեան սլաքները կ'ուղղէ տեղոյս թաղականութեան, որ այնքան իրեն վստահուած կոչումը արժեցնել կը ջանայ առանց չորս կողմերէն փչող հովերուն ակնջ դնելու, կատարելով իր պարտականութիւնները, եւ այս ընթացքը շատերուն մատչելի չէ թողեր, անանք կ'ուզեն, իրենց պատկանած համայնքին տիրապետող տեղն ունենալ հոն, սակայն անոր նախագահ Գերդ. Տ. Սահակ Ա. Եպիսկոպոսը իր ստացած փոր ձառութեամբ՝ եւ անոր նորնտիր ատենապետը Տիար Թադեոս Պոյաճեան՝ եռանդով կ'աշխատին օրպէզի խօսքի քննադատութիւնները գոյծունէութեան առաջ պարտուին։

Կ'արժէ քանի մը խօսք ալ ըսել տեղոյս Ս. Սարգիս վանքի տեսչի պայմանաժամը ՀԸ տնալուն առթիւ։ Այս պաշտօնով ամէն երեք տարի առաջ տեղս ժամանեց Տ. Սահակ Ա. Արդ. Գէորգեան, որ իր պաշտօնին ձեռնարկելէ յետոյ ստացաւ նաեւ տեղոյս Պատրիարք. վոխանորդի պաշտօնը։ Իրականութիւնը խոտոռանելու համար առաջին օրերը Տ. Սահակ Ա. չի՛նկրցաւ փոր ձառութեամբ զեկավարել իր համոյնքը, սակայն չեղեհետ ան ըստացաւ փորձառութիւններ որ այժմ գինք իր պաշտօնին մէջ (որ ան ըրցաւ Մայիսին կարծեմ) վերահաստատելը կը փափաքին տեղոյս գաղութի մեծամասնութիւնը եւ կը կարծենք թէ անիկայ հաստատուելով իր պաշտօնին, իր ստանձնելիք պարտականութիւնը աւելի լաւ պիտի կատարէ յետոյսուս։

Ազգային Տուն քի խնդիրը զոր ժամանակ մը կուսակցական հանգիստ ցաւ հոնդուցնալ ազգային միութեան եւ թաղականութեան մէջ եւ վերջերս հասատուելով կը շարունակուի գանձումները։

Եմոյս երեքին կիրակի կէսօրուան առաջ մանկապարտէզի սրահին մէջ տեղի ունեցաւ տեղոյս Հ. Կ. Խաչի համարատուութիւնը։ Այս մասին պիտի ջանամ ամփոփում մը ընել յետագայ թղթակցութիւններէս մին մէջ։

Տեղոյս մէջ գովելի ուրթնութիւն յառաջ եկաւ, ասկէ մէկ տարի առաջ ազգապատկան վայրի մը մէջ բացուեցաւ Ընարատեան ընթերցասրահը, իսկ քանի մը ամիս ետքէ վերջ ալ ահա Ընանիկեան ընթերցասրահը, որ կարողացաւ (վերջինը) լսարանի պակասն ալ լրացնել, իսկ առաջինը զոյն որոշած բայց չէր կրցած գործնականացնել (մեզ հաստատուածին նայելով) արդարացի նկատումներով,

Ինչ որ ալ ըլլայ գովելի եւ շնորհաւորելի կը գտնենք այս վերապրթեամբ եւ կը յուսանք թէ իւրաքանչիւր պակասը լրացնելով հայ հասարակութեան բարոյական եւ ազգային այլասեռման թեմբ կանգնելով անոր կրթութեան եւ դաստիարակութեան կը սատարեն։

Հայաստանի ներկայ ստեղծագործութեան կարկառուն գործերէն եւ անոր մասնաւորապէս արժանի ներկայացուցիչներէն Հայաստանի քաղաքացի Ղեղ. Միհանիկեանի յիշատակը յարգելու մտադրութեամբ Պէյրութ սարքուելիք ազգանդէսի առթիւ ծագած միջադէպի արձագանքը իր ժամանակին հասաւ գաղութիս ականջին, ամէն կողմ փափուկ եւ խոստացութեան նիւթը կը կազմեր մեր ցաւերէն այս ալաղակող միջադէպը, պէյրութէն ճամբորդներ հասան սմէնքը զիրար չեզոքացնող յորեր կոտան, սպասուեցաւ պէյրութահայ լրագիրներուն, ահա հասաւ «Նոր Փիւնիկ»ը, բայց տեսանք թէ միջադէպը դաշնակցական այլոցվ դիտուած էր, եւ միջադէպի հիրաւները ? յանցանքը կը գտէին սխալ հանդէսը ոորբ չներուն, ինչ որ մեծ թալի արարքը արդարացնելու համար։ Ուսարանութիւններ իրար յաջորդեցին ահա հասաւ «Իրան»ը, անիկայ իբրեւ չէլոք օրկան լուսաբանեց իրողութիւնը իր ճշմարտութեամբ։

(Հար. տես էջ Դ-ին)

ԽՄԲԳՐԱԿԱՆ

ԲԱՐԵԳՈՐԾԱԿԱՆ ՄԻՈՒԹԻՒՆԸ

Այս տեղամ, պարտաւորուած կ'զգանք ինքզինքնիս, շատ անվերապահ կերպով, անդրադառնալ այնպիսի հասատաութեան մը դուրս, որը պատիւն ու պարծանքը կը կազմէ հանուր հայ ժողովուրդին եւ որուն հանդէպ մասնաւոր զուրգուրանք ունինք բոլորս անտիր:

Հ. Բ. Ը. Միութիւնը, հայ ազգէն դուրս, օտարներու հիացման իսկ արժանի հանդիսացող հասատութիւններէն մին է: Անոր գործունէութեան ասպարէզը շատ ընդարձակ միանգամայն ազգօգուտ եղած է. այս հմտարտութիւնը կը խոստովանինք հեւմեսս հպարտութեամբ մը:

Բարեգործականի մասին տուայլօրէն դրուատիններ հիսալ չէ ընպատակնիս, այդ գործը կատարելու պարտականութեան գիտակից ըլլալով հանդերձ, մենք, մեր, այս տողերով հայ հասարակութեան լուրջ ուշադրութիւնը կ'ուզենք հրաւիրել անոր շուրջը, որուն զոհաբերութիւնները թանկագին արժէք մը կը ներկայացնեն այսօր: Այդ հասատութեան կատարած դերը հանդէպ ազգին եւ ազգին անցէր ու անտուն վաւակներուն, մեծ եղած է: Անիկա իր ախատութիւնները յառաջ կը տանի շատ վայելչօրէն, ու չի գիտեր ընկնուիլ հայ որբուհիներու աղերսանքն ու պաղատանքին առաջ. իսկական ծնողի դեր մ'ունի նորատեսակ մայրաշ սերունդին հանդէպ, որոնց մեծագոյն մասը զրկուած հոր եւ մօր երբեմնի գուրգուրանքներէն, յոյսերնին սեւեւուած են Միութեան օգնող եւ շինիչ աջակցութեան, ու ամէն զոհաբերութիւն վրնտահօրէն կ'սպասէն անկէ:

Հայկ. Բարեգործ. ընդհանուր Միութիւնը, զոր կոչուած է ըլլալու իր իսկութեան մէջ հայրենասիրական կաղմակերպութիւն մը, միաժամանակ որբախնամ եւ ազատախնամ հասատութիւն մը, որուն կանոնագրի առաջին յօդուածը, կարճ բայց խոյդիկ նախադասութեամբ կ'ուզայ ապացուցանել մեր խօսքը ուր ամենայն հանդարտութեամբ ու խղճմտօրէն պիտի յայտարարուի թէ՝ ոչի՛նչ փտրանով մ'իսկ Միութիւնը իր նպատակութեան թուականէն սկսեալ, եւ մինչեւ այսօր, անիկա շարունակ չէ ուզած նպատակէն, ու բառին տառացի իմաստով, բարեգործական մրութիւնը մրակն է, որ իր կոչումին հարազատը հանդիսացած է:

Հայ գաղթականին նիւթական եւ տնտեսական կացութիւնը բարուոքելու գործին մէջ, Մրութեան դերը մեծ եղած է.

Հայրենի հողէն զրկուած ամբիւ արենակիցներուն մասնաւոր եւ բարոյական զարգացման միջոց սատարած է:

Նմանօրինակ շատ բարենպատակ ձեռնարկներուն ծառայած ըլլալով ամէն բարիսաս գործէութիւն անդադարօրէն խթանուած է:

Միութիւնը իր ներած չափով, ինչպէս որ նպատակին մաս կը կազմէ, սէկ խօսքով հայ տարաբաղդ ժողովուրդին տնտեսական ժամանակային եւ կրթական բարգաւաճման օժանդակելու համար ո՛չ մէկ ջանք չէ խնայած: Այս բոլորը գիտեմ ու կը խոստովանինք հմտարձակօրէն. բայց ասոնք գիտցողը բաւական չէ, միւս կողմանէ հետաքրքրուելու եւ անոր նիւթական ապրիւտներովը, գիտնակարժէ թէ՝ Միութեան մեծամեծ զոհողութիւններուն յառաջ տարուելու պարագան ի՞նչ սիջոցներով եւ որ պայմաններու տակ ապահովուած է. . . : Գործ վարելը դիւրն չէ: Մենք կ'աղերսենք շարունակ միութեան, օգնութիւն կը խնդրենք իրմէ. փոյլուն առաջարկներ եւ ծրագիրներ կը ներկայացնենք իրեն. իրմէ կը խնդրենք որպէսզի մէկ անյամէն Սուրիոյ կամ Ծուսաստանի եւայլուր գտնուած որբանիրները ամիջապէս Հայաստան փոխադրէ: ասոնք գէշ գաղափարներ չեն. իսկ բնաւ հետաքրքրուած ունի՞նք անոր նիւթական պայմաններով, մի քանի հատուկտոր նուէրները բաւական չեն մեր վերոյիշեալ նպատակի իրագործման համար, եթէ ասոնց կարգին միացնել չ'ուզենք բոլորիս առուել կամ նուազ աշակցութիւնը:

Բարեգործականին օգնել կը նշանակէ հայուն օգնել Իսկ Ազգին օգնելու համար առաւել քան անհրաժեշտ պիտի ըլլայ Բարեգործականին աջակցիլ թէ՝ նիւթապէս եւ թէ՝ բարոյապէս: Ասիկա հայուն նըշանաբանը թող նկատուի:

Հուրեմն, օգնենք Բարեգործական Միութեան մեր պարտքը կատարած ըլլալու համար ազգի անոնք բեկորներուն եւ հայրենիքին հանդէպ:

ՏԵՍԱԿՑՈՒԹԻՒՆ ՄԸ ԽՈՐՀՐԴԱՅԻՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԷՆ ԴԱՐՁՈՂ

ՎԱԼԱՓԵԱՆ ԵՊՍԿ. Ի ՀԵՏ

(Նոր Լուր. կը գրէ)

(Շար. նախորդ թիւն

ՀԱՐԿԱՆՈՒԹԻՒՆՔ

Ներքին Հայաստանի ճարտարական երկու գլխաւոր նիւթերն են բամբակն ու գինին:

Բամբակի բերքը չարտադրելով տ'ը ոյն մէջ իսկ օգտագործելու նպատակով Լէնինականի մէջ կը կառուցուի մանարան մը 130ի վրայ 150 մէջքի արտադրութեամբ: Տոն կարելի պիտի ըլլայ աշխատցնել 2500 գործաւոր, 900 ինկի վրայ որով օրական շուրջ 20,000 կտաւ կրնան կտաւ պիտի արտադրուի: Այս գործարանը տարեկան եւայլն ալ պիտի չունենայ, այնպէս որ Հայաստան դուրսէն բամբակ չպիտի գնէ: Այս շինքին ճարտարապետն է Պ. Ցարութիւն Զաքարեան:

Այժմ 250 բանուորներ կ'աշխատին այս հիւսուածագործութեան մէջ. որպէսզի վաղը վարպետներ ըլլան մանարանին համար: Իրենց կոչումին Ամոյշները քովն են, ասոնք Անգլիական լաւագոյն քարտէներուն շատ տակուն ու նուրբ են:

Իսկ Ջանեանի Արարատ գործարանը ծանօթ է ամենուն: Ուսիոյ ամենայարգելի գինիներէն, ալքոլէն եւ քոնեաքէն մին է Հայաստանինը: Արարատի մարանին մէջ երկու միլիոն ասկի ռուբլի վաճառք կար, 1924ին որտադրուած 400,000 բուտ գինի, ալքոլ եւ քոնեաք: որուն զուտ շահը եղած է 2000,000 ռուբլի, որ պետական հասոյթ է: Կ'աշխատի 143 բանուոր: Խորհրդային կազմակերպչն է 33 տարեկան Պ. Մկրտիչ Մուսինեան:

ԴՊՐԱՏՈՒՆՆԵՐԸ

Այժմ հինգ դրամատուներ կան:

Ա. | Սոցիալ Խորհրդային Հանրապետութեան պանքան (Շթատ Պանք) որոն ամբողջ պաշտօնեաները Հայ են և միայն 6 Ռուսներ կան որ սկսած են Հայերէն սովրիլ: Այս պանքային Հայաստանի ճիւղին դրամագլուխն է մէկ միլիոն ռուբլի: Այնքարհի ամէն կողմէն կարելի է դրամ փոխադրել անոր միջոցաւ և ապահովութեամբ.

Բ.— Գիւղատնտեսական Պանք կամ Հայ—Գիւղ Պանք: Դրամագլուխ 750 000 ռուբլի:

Գ.— Հայաստանի Քօմիւնալ Պանք, որ կալուածի վրայ փոխառութիւն կ'ընէ: Դրամագլուխ 3.00,000 ռուբլի:

Դ.— Համառուսական Քօօպէրատիվ Պանքին մասնաճիւղ 250,000 ռուբլի դրամագլուխ:

Ե.— Փոխադարձ Վարկի ընկերութիւն, որ կազմուած է ժողովրդական մասնակցութեամբ 50,000 նախնական դրամագլուխով մը:

ՄՇԱԿՈՅԹԱՅԻՆ ԿԵՆՔ

Վերաշինութեան գործին գլուխը ընթաց ոյժ կը տրուի նաև ուսման, գեղարուեստի և մուշակութային ամէն ձեռնարկի:

Դպրոցական գործը շատ ուժեղ կերպով առաջ կը տարուի, բայց քիչ մը չափազանց կուսակցական դրոշմ կը կրէ: Բոլորովին քոմիւնիստական կրթութիւն մը կը տրուի և առ այդ մասնաւոր նոր դասագիրքեր ալ պատրաստուած են, որոնց գլխաւորն է Կոմունարեւ դասընթացքը: Ուսուցիչներու թոշակը անբաւական է մանաւանդ գիւղերու մէջ:

Երեւանի մէջ կայ Հայ համալսարան մը որ ունի չորս ֆաքիւլթէ. Պատմական—Գրական (իրաւաբանական մանկավարժական) Լայն. Գիւղատնտեսական, Բժշկական և Արհեստագործական:

Համալսարանը կը յաճախեն 931 երկսեռ ուսանող, որոնց 343ը աղջիկ: Ունի 70 դասախօս, լապօրաթուար, 12 լսարան, ամէն լեզուէ 50,000 գիրք, տարեկան 160 հազար ռուբլի պիւտճէ [17,000 անգլ. ոսկի) բայց պէտք կայ կրկնին՝ զայն լաւ վիճակի մը հասցնելու համար:

Կայ նաև քոնսէրվատուար մը [երաժշտանոց» ուր կը յաճախեն 214 երկսեռ ուսանող 22 ուսուցիչով, տարեկան պիւտճէն է 24,000 ռուբլի շուրջ 26000 Անգլ. ոսկի, որուն 100ը թոշակներէ կը գոյանայ: Մեծ եռանդ կը տիրէ հոս:

Ազգ. Մատենադարանը 160,000 հատոր ունի, լաւ կազմակերպուած է և բաց ժողովուրդին առջև:

Ազգ. Թանգարանը նոր սկսած է կազմակերպուիլ որ պիտի ըլլայ ճոխ գանձարան մը հայ գեղարուեստի:

ՄՏԱՒՈՐԱԿԱՆՆԵՐ

Հայաստանի մտաւորականներու մասին բաւական խօսքեր կան. Պէտք է խոստովանիլ որ մտաւորականներու վիճակը հեռու է մխիթարականը ըլլալէ: անոնք սր մասնագիտութիւն մը ունին և շատ դասեր կրնան վերցնել, լաւ կը շահին: Օրինակ, Սանասարեանի ուսուցիչներէն Պ. Սարգիս Մանուկեան շատ գոհ է վիճակէն: Իսկ ոչ—մասնագէտ մտաւորականներու վիճակը խեղճ է, կառավարութիւնը 50 ռուբլի թոշակ կը վճարէ անոնց, ինչ որ անբաւական է:

ԼԵԶՈՒՆ

Հայաստանի մէջ տիրող լեզուն հայերէնէ և պարտաւորիչ անոր գործածութիւնը և ուսուցումը: Պետական ծառայութեան մէջ գանուող քանի մը Ռուսեր իսկ հարկադրուած են հայերէն խօսիլ չ'արձակուելու համար: Պետական ամէն յայտարարութիւն եւ ազդ հայերէն է: Նոյն իսկ Ռուս պետական պանդային Հայաստանի ճիւղը հրաման ստացած է իր տոմարները բռնել Հայերէն:

Բայց ուրիշ բան է լեզուն, ուրիշ բան ուղղագրութիւնը: Բոլոնիստները երբ խստիւ կը յարգեն լեզուն, կ'աղաւաղեն ուղղագրութիւնը: Ըսեմ որ նոր ուղղագրութեան մասին զգոնութիւնը ընդհանուր է, քիչեր միայն չերժեռանգ կը պաշտպանեն զայն եւ յոյս կայ որ վերանայտատուն նախորդը թեթեւ բարեփոխութիւններով:

Ինձ յայտնեցին թէ նոր ուղղագրութեան հեղինակ Պ. Մանուկ Աբեղեան իսկ այժմ զղջացած է, ըսելով թէ ինք քէտրիֆ բան մը պատրաստած է առանց կարծելու թէ զայն անմիջապէս գործադրութեան պիտի դնեն:

ԳԻՒՂԵՐՈՒ ՄԷՋ

Գիւղերի նաև գիւղերը: Գացի հին Արմաւիրի շրջանը որ այժմ կը կոչուի Սարտարապատի շրջան: Տասնըհինգ գիւղ դացի և ժողովուրդը գաղ կոկիկ հագուած, շատերը ունին կիրակի պատեստի զգեստներ: Հակառակ քանիցս տեղական ըլլալուն ունին բաւականաչափ կահ կարասի: Բոլորն ալ ֆալտի ու այգիի տէր են և գոհ են վիճակնէն: Ժողովուրդը լծուած է շինարար աշխատանքի այդ վստահութեամբ թէ այս ռէժիմին տակ այլևս ապահով են:

ՊԵՏԱԿԱՆ ՄԱՐԴԻԿԸ

Հայաստանի արդի պետական մարդիկը մեծ արժանիք և հայրենասիրութիւն ցոյց կուտան: Անոնց մէջ տիրող ընդհ. ոգին է շուտով վերաշինել ու վերականգնել երկիրը և հարստացնել ու տնտեսապէս զարգացնել ժողովուրդը: Երկու իրապէս մեծ ղեկուխներ են Միասնիկեան և Լուկաշին: Առաջինը եղերական արկածի մը զոհուեցաւ և իր դառն կորուստը անդարմանելի է Խորհրդային Հայաստանի համար: Ամբողջ ազգը պէտք է խոնարհի այս մեծ հայուն ա ճիւններուն առջև որովհետև. ինքիկա սիներէն մին էր վերածնող երկրին:

Արդի վարչապետ Լուկաշին մեծ հայրենասէր մէն է և ունէ գովեստանբաւական է իր գաղափարներուն և արժանիքներուն առջև: Ժողովուրդին ամէն դասը կը ճոպաշտեն զինք և իրաւամբ: Իսկ միւս վարիչները ամէնքն ալ անկեղծ գործիչներ են, անձնուէր և լի հայրենասիրութեամբ հանդէպ հայ ժողովուրդին վերածնանդին:

Սակայն երկրին պետական մարդիկը շատ աւելի մեծ ծառայութիւն պիտի մատուցանէին եթէ քոմիւնիստական կուսակցութիւնը քիչ մը ճնշուած կուսակցական եռանդ դնէր պետական վարչութեանց և գործառնութեանց մէջ:

ՆԵՐԳԱՂԹԻ ԽՆԴԻՐԸ

Գիտէք որ, երբ Պ. Երզնկեան Բարիզ էր, ես էի իրմէն հրապարակաւ պահանջողը թէ ինչու չեն բացուիր երկրին դռները: Հիմա որ այցելեցի երկիրը և տեսայ ամէն բան, կրնամ ըսել թէ արդարացի է ներգաղթի մասին եղած վերապահութիւնը: Երկիրը այսօր իմիճակի չէ ամիջապէս մեծաքանակ գաղթականներ ընդունելու ցորչափ չինարար աշխատութիւնք չեն վերջացած:

ԿՐՕՆՔ ՈՒ ԵԿԵՂԵՑԻ

Ամենէն վերջ կ'ուզեմ խօսիլ այս մասին, էջմիածնէն սկսինք: Ամենայն Հայոց Ս. Հայրապետին առողջութիւնը շատ լաւ է, ես զինքը դայ ճիշդ նոյնը ինչպէս 14 տարի առաջ, ողնայարը ուղիղ միտքը և դատողութիւնը սուր:

Էջմիածնի մէջ ծայրաստիճան սիրոյ կապ կայ ինչ որ չէ եղած բնաւ: Քառն տարի է իվեր ջնջուած միաբանական հաւաքական սեղանը վերահաստատուած է: Դերագոյն խորհուրդը մեծ հաւանութեամբ կը գործէ, այս պատճառաւ Աշոտ Եպս.ի և ընկերներուն ըմբռնումները ունէ ազդեցութիւն չէ զործած և ինքնին լուծուած է: Էջմիածնի բոլոր կալուածները գրաւուած են և կը սատակարարուի արտաքին նուէրներով: Այժմ ունի 16 միաբան բայց անհրաժեշտ պէտք կը տեսնուի թարմ ոյժեր ընդունելու:

Դալով կրօնքի դէմ հալածանքի, այժմ այդպիսի բան մը չկայ: Պոլշէ, վիք բէժիմին սկիզբը, ինչպէս Ռուսիոյ, Հայաստանի մէջ ալ հալածանք սկսած է, բայց ժողովուրդին հաւատքին դէմ եղած այս ձեռնարկը՝ գրգռութիւն և դժգոհութիւն առաջացուցած ըլլալով, կառավարութիւնը հակազդեցութիւն մը առաջ չի բերելու խոհականութեամբ թողած է խստութիւնը: Այժմ իշխանութիւնք վերապահ են: Ժողովուրդին մէջ հաւատքը վառ է դէպի կրօնն ու եկեղեցի, և յարգանքը ընդհանուր է հանդէպ Հայրապետին և Մայր Աթոռի: Սկեղեցիները լեցուն են կիրակիները և ես ամէն տեղ քարոզեցի եղած խնդրանքներուն վրայ և ոչ ոք արգելք եղաւ կամ դիտողութիւն ըրաւ: Գիւղական կոմիտէներու պետերը նոյն իսկ երբեմն եկան լսել քարոզները:

Սկեղեցիի բարեկարգութեան հարցը սակայն կայ միշտ և Մայր Աթոռը զանց չ'ըներ միշտ խորհելէ այդ մասին և կը փափաքի եկեղեցական հմտագուժար ժողովի մը ենթարկել այդ խնդիրը, երբ պարագաները թոյլատրեն:

Այս ձեզի հաղորդեմ բայց վաւերական լուրեր Խորհրդային Հայաստանէն:

Ց. Տ. Ց.

ՀԱՑԱՍԷՐ ՀԻՒՐԵՐ

Աբաքս.— Մայիս 11ին Լառնաքա այցելած են Անգլ. խորհրդարանի անդամ Մր. Նօրլ Պըքսթըն և իր խումբը մը բարձր կարգի եկեղեցական ընկերները որ երուսաղեմէն Անգլիա կը դառնան:

Կիպրոսի Կուսակալը Նիկոսիայէն եկած է այս հիւրերը դիմաւորելու համար:

Լառնաքան ամբողջ զարդարուած էր ի պատիւ հիւրերուն և Ցոյն Մեդրոպոլիտը և ժողովականները բացառիկ պատիւներով մեծարած են հիւրերը և զանոնք տարած իրենց Մայր եկեղեցին ուր կարճ արարողութիւն մը ալ կատարուած է Անգլիական եղանակով:

Հիւրերը յետոյ Նիկոսիա գացած ու իրիկունը վերադարձած են իրենց շրջանը:

Հարկ չիկայ ներկայացնելու համար սիւնակ լեցնել Պըքսթըն եղբայրներու հայասիրութիւնը. ասիկա արդէն ծանօթ պէտք է ըլլայ մեր զնկավարներուն. մանաւանդ այդ պարագան որ Մր. Նօրլ Պըքսթընը գրեթէ հաւատարակէս սիրելի է՝ որքան Անգլիական կառավարութեան, նոյնքան ալ մեր Հայաստանի կառավարութեան. Իրը Անգլիոյ Աշխատաւորական կառավարութեան Նախարարներէն մին իր կուսակցութեան մեծ փայլ տուած էր ինքը Մր. Մաքտոնալտի օրով, իսկ հիմայ ներկայ խորհրդարանի անդամ ընտրուած ըլլալով.

Դեռ նոր էր որ Ռուսական նախարարապետը գաղութահայ ներկայացուցիչները չոչափած պահուն Մր. Պըքսթընի անունը յարգանքով կը յիշէր.

Բայց Հայ ժողովուրդը երկու օր վերջը միայն իմացաւ Ցոյն թերթերէն թէ հիւրերուն մէջն է եղեր նաև (հայասէր) Մր. Պըքսթընը. հաւաստի աղբիւրէ կը լսենք թէ Մր. Պըքսթընը կանխաւ իմացուցած է եղեր հայ բարձր անձնաւորութեան մէկուն թէ Մայիս 11ին կղզին պիտի այցելէ.

Կը վախնանք թէ մի գուցէ Անգլիոյ ամենէն ազնիւ և ազատամիտ գաւակներէն մին եղող Մր. Պըքսթընին առջև Կիպրահայը ներկայացնողը, այս անտարբեր ձեւի տակ, տուած չ'ըլլայ այն տպաւորութիւնը որուն միջոցն ու թարգմանը եղած էր Աբել Նազարեանը մի այլ տեղ Հիւրիչ առթիւ.

ՈՐԲՈՒՆԻ

Ներքստագիտութեամբ կը ծանուցանեմ, թէ ազգին Ծանօթ բարերարներէն Ընկիլ Տիար Պատրիկ Կիւլ պէնկեան 100 Անգլ. ոսկիի նուիրատուութիւն մը ունեցած է հաստատութեան, ի գնահատութիւն եւ ի քաջալերութիւն անոր օգտակար գործունէութեան:

Տնօրէն

Որբ. Ընկերութ. Հիւանդիի որբանոցին

Պ. Պըրլիկեան

ՄԵՆԻՐ

ԵՑԷ ԿԵԱՆՔԻԴ ՄԷՋ ՑԱՋՈՂԻԼ ԿՈՒՋԵՍ ԾԱԽՈՒ ԿԱՄ Ի ՎԱՐՁՈՒ ԴԸՐՈՒԱԾ ԵՆ ԽԱՆՈՒԹ ՄԸ ԵՒ ՓՈՒՌ ՄԸ

Պապ Իսրիս քաղաքիս ամենէն լաւ գիրքը գրաւող խանութ մը ունինք, իր բոլանդակ ուրքերով ու տախտակամածներով ծախելու համար: Այս խանութին ներքը կը գտնուի փուռ մը եւ ապա զբօսավայր պարտէզ մը: Ով որ կը փափաքի զայս գնել կրնայ իր տիրոջը հետեւակցիլ Սուգ Թաուիլէ, Ֆրանսական Փուռին դիմաց, եւ կամ թերթիս խմբագրութեան դիմելու է

Խմբգր. —Աւելթը կուանցնելու չէ:

ՆԱՄԱԿԱՏՈՒՓ

Ճիպէլ. Ց. Շիշմանեան.-Սեացանի 205 Ս. Դ. ընտրակալութիւն.

Հալէպ. Պապիկեան.— Հրատարակութեան. Ձեր հասցէին քան օրինակ դրկեցինք. փոխարէնը եղող 50 Ս.Դ. յանձնեցինք դեպ. Էնգլանեանին.

ԱՌՈՂՋԱՊԱՀԱԿԱՆ ՆՕԹԵՐ

ԱԿՌԱՆԵՐԸ ՃԵՐՄԿՑՆԵԼՈՒ ՄԻՋՈՑԸ

Ակռաները ճերմկցնելու համար գործածել հետեւեալ բաղադրութիւնը։

Carbonaute de chaux	80. 00
Bi Carbon de soude	20 .00
Sawon Medicinal	20. 00

ԾՈՎԱԽՏԻ ՀԱՄԱՐ

Ամէն առաւօտ 25 սանտիկրամ Քինին գործածել՝ իսկ ճաշերու պահուն միշտ լիմոն առնել առանց շափազանցութեան։ Թէեւ յաճախ հաստատուած է atropin-ի դեղահատերուն, օգտակարութիւնը ծովախտ չի բռնուելու համար, բայց այս պարագան միմիայն ուրիշ անպատեհութիւններ կընայ ունենալ։ Հետեւաբար, այս մասին աւելի յարմարագոյն միջոցը բժիշկի մը կարծիքը առնելն է։

Ծովախտէն զգուշանալ մասամբ աւելորդ կասկածի տեղի տալ կը նը շանակէ, նաւուն մէջը միշտ կեդրոն տեղ մը հաստատուիլը ամենէն նպատակայարմարն է։ բայց քինինի գործածութիւնը մեծ կարեւորութիւն ունի։ Այս պարագան ուշադրութեանը կը յանձնենք մեր այն ճամբորդներուն, որոնք մեկնելու սարսափած են զէպի Ֆրանսա։

Մ. Նահանգները եւայլն։

Հաւաքեց

Միհր. Ս. Նուճարեան

ԲԱՐՈՅԱԿԱՆ ՆՕՐԵՐ

ԱԼ ԲԱՒԷ

Պատ. Իսրանանի թիւ 69 ի խմբագրական բաժնին մէջ գրուած է։ «Այսպէս ուրեմն Յիսուսեան Պատ. Հայեր, կարելիութեան սահմանին մէջ կարելի միջոցներով կը Հանան հայ ազգին զաւակները կրթել, հիւանդները բուժել, անգործներուն գործ հայթայթել։»

Սոյն միաբանութեան աչքառու անդամներէն հայասէր Գեր. Հայր Ռուսաքլպասի մօտ մի քանի օր առաջ իմ կատարած այցելութեանս պահուն՝ դառնօրէն գաւելով ըսաւ,

«Ալ ՈՒԷ Ի՜, հայերս, Ձեր անվայել ընթացքն օտար շրջանակներու մէջ ցասում կը պատճառէ։ փոխանակ իրարու դէմ պատռելու, աչք հանելու, լաւ պիտի չ՝ըլլար եթէ զիրար սիրէիք, ձեր հիւանդները բուժէիք, թշուառները մխիթարէք։» անտարակոյս բանաւոր գտայ մեր յարգելի բարեկամ Հայր այս գողտրիկ յանդիմանութիւնը։

Genève-ի արգասաբեր ծնունդներէն Ֆրանսացի փիլիսոփայ եւ զրագէտ Ժան Ժագ Ռուսսոն մարդկային իրաւունքներն եւ ընկերային կեանքի պահանջները վերլուծելով ըսած է։

«Ալ ՈՒԷ Ի՜, ընկերներ, կազ ու վէճերը թողուցէք, եղբայրասպան քաղաքականութենէ զգուշացէք, հապա տկարին օգնեցէք, ազազեացներուն՝ ազակից, անմխիթարներուն՝ մխիթարակից եղէք, անկեալները կանգնեցէք, համբերող եւ ներողամիտ եղէք, չարեաց փոխարէն բարիք հասուցէք։»

Ժամանակակից բարոյախօսներէն Ֆրանսացի Ֆէոնտոն Ֆիլիփոն իր ազդեցութիւնը բռնած, մինչ ինչ սկզբունքը ներարկած է նոր սերունդին երակներէն ներս։

Ընդհանրապէս կարդացած էք թէ թերուն մէջ թէ անցեալ ամառուան ընթացքին Illkirch Graffenstaden-ի մէջ M. Hinchy-ն սա իմաստալից խօսքերն ուղղած է յարձակում գործող ոստիկան-զինուորներուն։

«Ալ ՈՒԷ Ի՜, ասա՛ցէք, հինգ քիլոմէտր անդին Գերմանները կը ծիծաղին, կը քեքեւեն մեր վրայ։»

Սիրելի Հայրենակիցներ, մի անգամ ընդ միշտ համոզուինք, տկնեբեւ. իրականութիւն մը ըն է թէ խորհրդային Ռուսիոյ Դաշնակցութեան հետ Հայաստանի կապակցութիւնը կամայ թէ ակամայ, աղէտ մը չէ մեզի համար, հապա ապահովութեան երաշխիք մը ընէ։ իսկ «Ազատ եւ Անկախ Հայաստան» բացատրութիւնը թէեւ ամենուն հաճելի ներկայացմանները մէջ գաղափարական պատկեր մը ընէ միայն, քանի որ քաղաքականապէս բաւական հաստատուած չենք այս ճշմարտութիւնը հասկնալու եւ խոստովանելու եւ մանաւանդ զուրկ ալ ենք իրականացնելու միջոցներէ։

Ալ ՈՒԷ Ի՜ այս խնդրոյ շուրջ վէճ, կռիւ յարուցանել աւելորդ է եւ վնասակար, մենք Իրանաբնակ հայերս, ինքնամփոփումի, բարոյական եւ ֆիզիքական զարգացումի պէտք ունինք։

Առանց կուսակցական հովերէ տարուելու Ռոլ Տէշանէլի պէս՝ միայն ազգին շահերը նկատի առնենք։ Ազգին փրկութեան եւ սիրոյն, եթէ հարկ ըլլայ զոհենք նոյն իսկ մեր անձնական արժանապատուութիւնն ու ժողովրդականութիւնը։ Յարգանք եւ պատիւ այն ազգայիններուն, որոնք ողջակէզ կ՝ըլլան, կը զոհաբերուին Ազգին բարօրութեան համար։

Պէտք է ունենանք մէկ նշանակէտ։ ԸՕԳ եւ ԿՕՆՐ, երկու անբաժան եղբայրներ։ եթէ մէկը պակսի, միւսը կը տուժէ։

Մ. Ձերազի պատգամը մի մոռնաք։ «Ձեր հէզոր ափերու մէջ առէք ազգային կրօնն ու ազգային լեզուն։»

Եթէ կէս դար մը դէզի ետ գառնանք պիտի հանդիպինք ծանօթ գրագէտ Ե. Տէմիրճիպաշեանի որ իր սիրած Եգիպտոսը այնքան կը փառաբանէ։ «Եգիպտո՛ս, ո՞ի չի ցանկար տեսնել այդ երկիր։ զի՝

«Երբեմն ի խաւարուտ հոլիզոնի
Տիեզերաց,
Եգիպտոս նախ լուսափաղփուն
պարզեաց
Դրօշ կրթութեան։»

Այս պէրճախօս գովասանքէ արբշիռ Եգիպտացի ազգային մը անցեալները հիւ ի հիւ կը սուրայ, դէպի Պէյրութ պարզելու համար իր թեկնածուի դրօշը երեսփ. ընտրութեանց առթիւ։ Այց եւ պիտի խնդրէի մեր այդ ինքնակոչ հիւրէն որ մեզ հանդիսատ թողուր ընարելու Սուրիոյ եւ Լիբանանի մէջէն ողջագուռ, կարող Ազգայիններ այդ պէտքը լրացնելու համար։

Ամէն անհատ պէտք է յիշէ թէ ազգին տաւաքական գործերուն մէջ խօսելու իրաւունք մը, ձայն մը ունի, բայց ոչ երբէք պարտադրելու ամենուն իր բաղձանքներն ու խորհրդները։

ԻՍՄԷԹ ՓԱՇԱՅԻ ՃԱՌԻՆ ԱՌԹԻՒ

ԱՆՈՆՔ ՈՐ ՀՈՍ ԿԱՊՐԻՆ ԱՆՊԱՅՄԱՆ ԹՈՒՐՔ ՊԷՏՔ Է ԸԼԼԱՆ

(Շար. նախորդ թիւեն)

Այս անսակէտէն մտահոգուած եւ ազդուած, Թուրք վարիչները կ՝ուզեն իրենց նոր ծրագրով կլուխ հանել նոր կազմակերպութիւններ, նոր ճարտարարուեստ նոր վաճառականութիւն բուն իսկ իրենց սեպհական ձեռքերով եւ իրենց ժողովրդի աշխատութեամբ, մէկ դի դնելով օտար փոքրամասնութեանց իրենց երկրի մէջ յառաջ տարած այնքան աշխատանքները որ ծաղկեցուցին բաւական կերպով։ Թէ որքան պիտի յաջողին իրենց այս ծրագրին մէջ այդ ապագայի խնդիրն է, սակայն այն յայտարարութիւնը զոր վարչապետ Ըսմէթ փաշա կ՝ընէ բաւական տարակուսանքի եւ ելկտուութեան մէջ կը ձգէ Թուրքիա ապրող փոքրամասնութիւնները, կամ թուրքլալ, կամ հեռանալ երկրէն ձգելով ամէն ինչ տուն, տեղ, կալուած, ստացուածք եւայլն։ Եթէ մի միայն Թուրք հպատակ ըլլալ խնդիր մը ըլլար, անշուշտ Թուրքիոյ մէջ ապրող փոքրամասնութեանց այնքան մեծ աղէտ մը չէր, քանի որ արդէն իրենք Թրքական հպատակներ են, բայց այս յայտարարութիւնը բղխած պետական բարձր անձնաւորութիւնէ մը, կուգան հաստատել թէ՝ ձուլելու ճիկ ժողովուրդ եւ մէկ կրօնք հաստատելու մարմաջը, կրկնապատկուած է, Թուրք հանրապետութեան վարիչներու մտայնութեան մէջ։

(Որով դպրոցներու պետականացումը եւ Թուրք ըլլալու անհրաժեշտ պայմանը,) բացայայտ օրէն կ՝ստիպեն որ հայեր, յոյներ, հրեաներ եւայլն, ձգեն երկիրը քանի որ ապէից ետք չպիտի կրնան հանդուրժել, այս նոբանոր օրէնքներուն որոնք կուգան իրենց գոյութիւնը չը քացնել ամբողջ Թուրքիոյ մէջ։

Այս առթիւ պիտի անդրադառնանք յաջորդիւ, նկատի առնելով Ըսմէթ փաշայի կրօնական սկզբունքներու դէմ ըրած յայտարարութիւնները, որոնք մեծապէս կրնան գրգռել Թուրք ամբոխը, որ դարերէ իվեր կապուած է իր կրօնքին եւ խալիֆային, զոր հանրապետականներու մէկ որոշումով վերցուցեցաւ, թափուր մնալով 600 տարիներէ իվեր տեւող այս կրօնական եւ Թագաւորական աթոռը որուն կուրօրէն կը հետեւեր ամբողջ Թուրք ազգը եւ միլիոնաւոր մահմետականներու ամբոխը։

Հայր—Երշակ

ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԻՒՆ

Փնտռեցէք մեր յաջորդ թիւը, խիստ շահեկան յայտարարութիւն մը, հող գնել կամ տուն շինել ուզողներուն համար,

Ամէն Հայու սրբազան պարտականութիւնն է։ Նախ՝ ունենալ բարոյական բարձր նկարագիր՝ երկրորդ՝ ամէն բանէ վեր դասել Ազգին շահն ու պատիւը։ երրորդ՝ հրաւիրել մեր վրայ դրացի եւ տարբ բնակչութեանց գնահատանքն ու հաշտ վերաբերմունքը։ -Դիպէյլ-

Յովհաննէս Հիշմանեան

ԿԸ ՓՆՏՌՈՒԻ

Ռնիկ Ռալու Աղամցի, Խաչիկ Օշանիկեան, հօր անունը՝ նշան մայրը Օղտա, 1923ին Յունաստան կը գտնուէր Ամերիկեան որբանոցին մէջ Խաչիկ Օշանիկեանէն մէկ տարի առաջ Սիրայէն լուր առնուած է։ այժմ ուր ըլլալը չի գիտցուիր։ լուր ունեցողներէն կը խնդրուի գրել «Լիբանան»ի միջոցաւ Սուրէն Մանուէլեանին։

Յունաստանի թերթերէն կը խնդրուի արտատպել վերոյիշեալ կը փնտռուին։

Ռնիկ Տիգրանակերտցի, Յովհաննէս Տնկեան «Թէչէլներուն տղան» կը փնտռէ քոյրը Հայկանուշ-Ռինէ՝ Ռաքելին կինը, ապրինքն տիրացու Յակոբ Տէրտէեանին եղբօր կինը, ողջ ըլլալու մասին լուր կայ։ Հայկանուշի մասին տեղեկութիւն ունեցող Տիգրանակերտցիներէն կը խնդրուի իմացնել գեղագործ Միհրան Կածարեանի միջոցաւ Պ. Յովհաննէս Տնկեանի։

Փոստարկղ թիւ 602-Պէյրութ։

9—6

ԱԶԴ

Կը խնդրուի Պէյրութի եւ քէմբի բոլոր Հանանցիներէն որ՝ բարեհաճին յառաջիկայ կիրակի 25 Մայիս 24 կէսօրէ ետք ժամը 2ին անհրաժեշտ ներկայ գտնուիլ քէմբի Հայ Լուսաւորչ. եկեղեցին, Հանանցի հայրենակցութ. ընդհ. անդամակցական ժողովի մէջ կատարուելիք յոյժ կարեւոր խորհրդակցութեան մասնակցելու համար։

Ի դիմաց Հանանցի Հայրենակցութեան Վարչութիւն

Ընտնագրիր Ընտնագրիր
Ա. Աշճեան Տ. Մանուկեան

ԿՆԻՐ

Ռնիկ Հանանցի նահանգի Խանի գիւղէն, այրի Տիկ. Գարսլեան կը փնտռէ իր զաւակը Միհրանը մականուանեալ Թօփալզգեան, 1 տարեկան հօրը անունն է Պետիկ։ Տարագրութեան շրջանին կորսուած է, երկու տարի առաջ Միհրանը Պոլիս տեսնողներ եղած է։

Իմաց տալ խմբագրութեան։ Պոլսոյ թերթերէն կը խնդրուի արտատպել վերոյիշեալ «կը փնտռուին»։ 6—6

ԵՐԳԱՀԱՆԴԷՍ

Ա. ՃԱՀ – ՄՈՒՐԱՏԵԱՆ

Փարիզի Ազգ. մեծ Օփերայէն
Պիտի մասնակցին
Ուրիշ տազանդաւոր արդիսաններ։

ԹԱՏՐՈՆ ՔԻԻՐՍԱԼ

Հ՝ալաթ 23 Մայիս 1925, երեկոյեան ժամը 9ին։

Տոմսակ՝ Օթեակ. 400 Ս. Պ. Ա. կարգ—100, Բ. կարգ 75 եւ կարգ 50 Ս. Պ. դիմել՝ Սարաֆեան եղբարց եւ Դիւրսաչ։

ՅԱԳԵՍՏԻ ՍԻՐԱՀԱՐՆԵՐՈՒՆ ԿԵՐՊՅԻՎԱՃԱՌՅՏՈՒՆ

եւ
—ԴԵՐՁԱԿՅՏՈՒՆ—
Մ. ՎԵՀՈՒՆԻ

Գապ Իտրիս թիւ 7

Նոր հասած են
Եղանակի յարմար Անգլիական առաջնակարգ կերպասներ, քուր աշխատութիւն եւ չափաւոր գին, յաճախորդներու կատարեալ գոհացում։

ՏՕՔԹ. Հ. ՀԱՅՐԱՊԵՏԵԱՆ

ՎԻՐԱԲՈՅԺ—ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺ

Գիշերուի առաջին եկեղեցական դարմանատունը, ուր կը դարմանուի գիտնամեծարգոյ մեթոտի բերանի բոլոր հիւանդութիւնները էլեքտրական կազմ. ու միջոցաւ։ Լինդերու հիւանդութեանց եւ բարդութիւններու դարմանուած եւ Ռաֆիս լիւմով (Rayen ultra violé) գործիքներու էլեքտրական հակխուսմով ծայրայեղ մաքրութիւն։

Կը պատրաստուի կատարեալ խղճմտութեամբ եւ արագ, առուեստական ամէն սակակուաներ։ Գիներու դիւրամատչելիութեան համոզուելու համար կ՝արժէ մէկ գամ միայն այցելել։

Հասցէ՝ Հաւուզ—սաաթ Մ՝ՕՆԱԷՆԻՕՈ Հ՝ալալի փողոց մարՕՆԻՊՆԵՐու եկեղեցիին կից։

Նշանոթ. ցաբաք օրերը վկայուած աղքատներու ձրի դարմանում։

ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺԱԿԱՆ ՏԷՓՕ

Պոլսոյ ծանօթ Պալեան եղբարց ատամնաբուժական Տէփօն մասնաւորապէս գոհացում տալու համար իր հայ յանախորդ ատամնաբոյժներուն, եւ ի զբաղմիս մէջ, որուն ներկայ ազուցիչն է Տօքթ. Հրանդ Հայրապետեան, որուն կարելի է գտնել Ատամնաբուժական բոլոր պիտոյքներ դիւրամատչելի գիներով։

Ապագաներու գոհացում կը տուի խղճմտօրէն։

Հասցէ՝ Հաւուզ սաաթի Մ՝ՕՆԱԷՆԻՕՈ Հ՝ալալի փողոց ՄարՕՆԻՊՆԵՐու եկեղեցիին կից։ Տ՝Օքթ. Ն. Հայրապետեանի։

ՏԱՂԱՔԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

ՁԱՓՈՆԻ ՄԷՋ ՄԵԾ ՀՐԴԵՀ

ՓԷՐԻԶ.— Թոքիոյէն ստացուած տեղեկութիւնց համաձայն, Փոմաճալայի մէջ մեծ հրդեհ մը ծագած է եւ 2508 տուներ այրած են։ Փոմաճալա կեդրոնն է մեռաքսի ճարտարարուեստին։ Վնասները խիստ մեծ են։

ՀԱՄԱՑՆԱՎԱՐ ՎՏԱՆԳԸ

ՓԷՐԻԶ.— «Գիկարօ» կը հրատարակէ Բարիզի Սէրպ դեսպան Գ. Սփալայքովիչի յայտարարութիւնները, որ կը խօսին Պալքէշի խորհրդաժողովին արդիւնքներուն մասին։ Ան կը՛ասէ թէ փոքր համաձայնութիւնը օ՛չ միայն իր շահերով, այլ աշխարհի խաղաղութիւնով կը շահագրգռուի։ Համայնավարական քարոզութիւններն ու Գերմանիա եւ Հունգարիոյ զրաւաշտական դրդռութիւնները ահռելի վտանգը կը կազմեն Եւրոպայի խաղաղութեան համար։

ԾԱՆՐ ՀԻՒԱՆԴՆԵՐ

ԼՈՆՏՈՆ.—Լորա Միլնը ծանր հիւանդ է։

ՊԵՐԼԻՆ.— Ընտրիոյ նախկին կայսրուհին Օ.իգա հիւանդացաւ։

ԼՈՆՏՈՆ.—Նախագահ Վոլլիճի հայրը յանկարծ հիւանդացաւ։ Վիճակը մտահոգիչ է։

ԱՆԳԼԻՈՑ ՄԷՋ ԿԸ ՓԱԿԵՆ ՊՈԼՇԵՎԻԿ ԹԵՐԹԵՐԸ

ԼՈՆՏՈՆ.—«Տէյլի Էքսփրէս» կը գրէ թէ, պոլշեւիկեան շրջանակներու մէջ կատարուած խուզարկութեանց հետեւանքով տարիկանութիւնը մեծ քանակութեամբ համայնավարական գրքոյկներ գրուած եւ Սովէթական թերթը փակած է։ Այս առթիւ Ընդլիա մտնելու համար զգաստներու տրուած բազմաթիւ արտոնագրեր ջնջուեցան։

ԹՐՕՑՔԻ ՄՈՍԿՈՒԱ ՎԵՐԱԴԱՐՁԱՒ

Լոնտոն.— Մոսկուայէն կը հաղորդեն թէ Թրոցքի հոն վերադարձած է նախկին գործունէութեան վերսկսած է։ Կ'ըսուի ազգային տնտեսութեան տիրապետող պիտի ըլլայ։

ՏԱՐԻՆ 13 ԱՄԻՍԷ ՊԻՏԻ ԲԱՂԿԱՆԱՅ

Լոնտոն.— Ազգերու դաշնակցութիւնը առաջարկած է, որ 12ի փոխան մէկ տարին իւրաքանչիւր 28 օրէ բաղկացեալ 13 ամիսներու բաժնուի։ Անգլիական շոգեկառքի ընկերութիւնները ընդունած են Ազգերու դաշնակցութեան այս առաջարկը։

ԹՈՒՐՔԵՐԷՆ ՀԱՄԱԶԱՅՆԱԳՐԻՆ ՇՈՒՐՋ

Էնկիւրի.— Պ. Էքսինարիսի Ազգէնք սպասած հրահանգները եւ։ Դամը 2ին, արտաքին գործավար Բէկֆիք Բիւշրի, փոխանակուեան խառն յանձնաժողովի պատուիրակ Համտի պէյը եւ Պ. Էքսինարիս երկար տեսակցութիւն մը ունեցան։

ԿԱԶԻ ՓԱՇԱՅԻՆ ԱՅՑԵԼՈՒԹԻՒՆԸ

Էնկիւրի.— Հաւանաբար Պոլսոյ քաղաքապետ Էմին պէյ Կազի Փաշան Պոլիս պիտի հրաւիրէ, եւ պիտի խնդրէ որ, այցելութեան ֆօրը ուշ։ Հաւանաբար Ըսկէթ փաշայի կողմէ Ընտրոլուի մէջ տեղի ունենալիք ճամբորդութենէն յետոյ միայն Կազի փաշան Պոլիս այցելէ։

ՍԸՐ ԼԻՆՏՋԷՅ ՊՈԼԻՍ ԿՈՒԳԱՅ

Էնկիւրի.— Ս. գլխական զեղան Սբը Լինտզէյ մօտ տեղէն Պոլիս ուղարկուեցաւ։ Կը հաւատուի թէ, անոր ունեցած տեսակցութիւնները կապ ունեցան Մուսալի խնդրին հետ։

ՖՐԱՆՍԱՅԻ ՄԷՋ ԳՐԱՔՆՈՒԹԻՒՆ

Պերլին.— Ֆրանսական կառավարութիւնը գերմանական գրաքննութիւն հաստատած է Մարոքէն ստացած լուրերուն վրայ։

ՀԻՆՏԷՆՊՈՒՐԳ ՊԱՇՏՕՆԻ ՁԵՌՆԱՐԿԵՑ

Պերլին.— Հինտէնպուրգ, այսօր Վայմարի հանրապետական սահմանադրութեան հաստատիմ մնալու երդումը կատարեց՝ Բայիսթակի, ինքնիշխանութեան երեսփոխաններուն։ Արահը լեցուն էր։ Հարցը ունկնդիրներ լեցուցած էին Բայիսթակի շրջանակները։ Դամը գ 12ին Բայիսթակի նախագահը Հինտէնպուրգի յանձնեց երդմնագիրը, այս վերջինը կարդաց վճռական եւ յստակ ձայնով մը։ Երդումի արարողութենէն յետոյ, Հինտէնպուրգ վարչապետին եւ հիմնական գիտուններու մասի մը ընկերակցութեամբ հանրապետական նախագահի ապարանը դարձաւ, ուր իրեն յանձնուեցան պաշտօնագիրները։

Հինտէնպուրգ, այսօր բանակին եւ ժողովուրդին ուղղեալ երկու յայտարարութիւններ հրատարակեց, հրաւիրելով որ օգնեն իրեն։

ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ՈՒԺԵՐԸ ՄՈՒՍՈՒԼԻ ՄԷՋ

Անգլիոյ օդային նախարար Սըր Սամուէլ Հոր, որ վերջերս Մէջ այցելած էր, Լոնտոն վերադարձած ըլլալով, հետեւեալ յայտարարութիւնները ըրած է «Մորնինկ Փոսթ»ի։— «Իրաքի սահմանին մերումօտ առնուն եւ պիտի քաշենք։ Այս մասին ծրագիր մը պատրաստուած է, որ մօտ ատենն գործադրութեան պիտի դրուի։»

ՑԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆ

Վենակիա շրջակայ թիւերուն (Ընդհ. Հարաւային, Տաղդա, եւ Տէրզօր) հարաւ Հ. Ս. Ն. ան հրաւէրը պիտքը խնդրել ի նպատակ կը փութամ քայլարարել որ յիշեալ վայրերը պաշտօնավարելու պարմանաւ եթէ կան այսմամբ քահանայապետներ օրինք իհարկին ուստ ցշութիւն կարնան եւս կատարել, անմիջապէս բերելն իրենց թեկնածութիւնները կը ըսնական ժողովոյս, հանդերձ կենսագրական նոթերով։

Նախագահ Արն. Գաղմոյ եւ Ընդհանուր Ծայց Ռեբիոյ եւ վիճակայ։

Ընտրազգ Հ. Վ. Դր. Սիրեկան

ՄԱՆՐ ԼՈՒՐԵՐ

ԱՏԱՆԱՅԻ Երկրաչափերէն Մահիր պէյ կառավարութեան խնդրագիր մը տալով յայտնած է թէ նոր գործիք մը հնարեր է, որով կարելի է առանց վտանգի բռնկցնել ականները։ Երկրաչափը, տասը տարուան մենաշնորհ կուզէ այս գործիքի շինութեան համար։

ՊԱՇՏՕՆՈՂԱԿԱՆ ԻՆՔՆԱՏԻՊ ՄԻՋՈՑ ՄԸ.—Տրապիզոնի կոշկակարները, երկու օրէ իվեր գործադուլ յայտարարած են։ Նկատելով որ Եւրոպային եւ Պոլսէն հոն տարուած կոշիկները կը վնասեն տեղական արհեստին, կոշկակարները որոշած են չնորոգել այն կոշիկները որ Տրապիզոնի մէջ չեն պատրաստուած։

ՈՒԹԸ ՏԱՐՈՒԱՆԴԱՏ ՄԸ — Ընդհ. պատերազմի առեն, Թէէվիրը Էֆքեարի մէջ բուռն յոգուած մը գրուած էր Էնվէր փաշայի հօրեղբօր՝ Խալիլ փաշայի դէմ. այդ միջոցին Սիւլէյման Թէվֆիք պէյի դէմ բացուած գաղը, քիչ մը շարունակուելէ յետոյ կանգ առած էր։ Վերջերս, գաղը վերսկսեցուցած ըլլալով, պատասխանէն Սիւլէյման Թէվֆիկ պէյ դէմ ամուսնութեան դատապարտուած է։

ՆԱԽԿԻՆ ԻԹԻԼԱՖԱԿԱՆ Բատի պէյ, որ ասկի առաջ Բուրմանիա փախած էր վերջերս Պոլիս դարձաւ։ Ան հաստատուեցաւ։ Ան կը հաղորդուի թէ պիտի վերադարձնէ Պոլիս գտնուող այն նամակները, որոնք «Աթամպուլ»ի փոխարէն «Ռումանիա Թինոիլը» մակդիրը կը կրեն։

ԴԵՐԶԱԿՈՒՀԻ

Տ. ՎԵՐԺԻՆ ԱՂԱԽԱՆԵԱՆ

Մանանգիա-Ս. Սարգիսի ձեռագիրներու եւ կարի, Հանդիսաւորապէս նոր ժամանած ըլլալով պիտի դասաւորուի Գալէնտէմեան դիւրատոյց մեթոդով տեսական եւ գործնական ձեռագիրներու։

Հետաքրքրասիրները 6 ամսուան ընթացքի մէջ պիտի ուսանին ձեռել եւ կարել։ Կը պատրաստէ նաեւ ամենանուրբ ճաշակով թաշկինաց եւ թաղէթի ծիւղեր։

Գիները դիւրամատչելի

Գիմել Պ. Հասամ փողոց Թրամվէյի կայանին մօտ կառաջին դէմ պէդ՝ի ձախ 7 թիւ տունը։

ՏՕՔԹ. ՄԻՔԱՅԷԼ ՔԷՇԻՇԵԱՆ

ԿՈՒՐՕ ՓՈՂՈՑ՝ԴԸՄԷՅԼ
ՊԱՐՊԱՐԻՆԵՐՈՒ ԿԱԼՈՒԱԾ

— ՄԱՍՆԱԴԷՏ —

Վիրաբոյժ, Դայեակ, արդանդի, ներքին, Աչքի եւ վեներական հիւանդութեանց։

Հիւանդ կ'ընդունի ամէն օր ժամը 8–12 եւ 2–5 իր բնակարանի քը լիսիքին մէջ։

Շաբաթ եւ Հարաթ կէսօրէ ետք Թրամվայի ընկերութեան մօտ «Ժողովրդային դեղարանը» աղքատաց ձրի։

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՆՊԱՐԱՎԱՃԱՌ

ԵՒ

ՃԱՇԱՐԱՆ-ՁԱՀԼԷ

Գիւրամատչելի գիներ եւ չափազանց մաքրութիւն։ յանախորդները գոհ ձգելու բոլոր պայմանները յանձն առնուած. մէկ անգամ այցելեցէք գոհ պիտի մնաք։

Տուն վարձելու եւ ընտանիքներու հանգիստը ապահովելու համար մեծ գիւրութիւններ։

Գիմեցէք—Զահլէ, պորսային կիր-

Թորոս Դուրսարգիսեան եւ Ընկ.

2—8

ՕԹԷԼ ԲԱՐԻԶ

ՊԱՊ-ԹՈՒՄԱ. ԴԱՄԱՍԿՈՍ

Մաքուր եւ ճաշակաւոր կահաւորուած սենեակներ ուր յանախող մեր սիրելի յանախորդները պիտի գտնեն մաքրութիւն, կոկիկութիւն եւ օգտակար սենեակներ։

ՓՈՒԹԱՑԷՔ Գիները խիստ դիւրամատչելի։

Ընդունելութիւն։ Լաւ սպասարկութիւն։

Տնօրէն. Օթէլ Բարիզի
Ազնիւ Մարինօ

THOMAS & CIE.

PEINTRE

Avenue des Français dans l'établissement de la galerie de la Fayette No. 9

ԹՈՎՄԱՍ ԵՒ ԸՆԿ. ՆԿԱՐԻՉ
(Կալըրի լու Քայէէթի մէջ)

Ոսկեքամը յաջողութեան բանալին է։

Ընտրակարգ նկարչատուն։ Ոսկեքամներու եւ նշանատախտակներու։ Կը պատրաստուի չափաւոր գիներով ոսկեզօծ տպակներ, փորագրուի պղինձի վրայ։

Յանձնարարութիւններ կը կատարուին ըստ օրինի։

Փափաքողները հաճին դիմել հետեւեալ ալհասցէին։

Ազնիւ տը Գրան կալըրի Շաֆտիէէթի մօտ, թիւ 9։ Պ. Թոմաս Գալշեանի։

Միջադէպի ձայնը չելած գրուած «Փինիկ»ի շաբաթ Օրուան խմբագրականը, լաւ կրնայ պատշաճել ստախօսութեան։ Որովհետեւ Սուրիոյ գաղութը բոլորովին հեռու քաղաքական նկատումներէ իր Օրական տպրուստը ճարելու եւ ուրիշ ինչած է եւ ոչ թէ կարգեցեալ պրոպագանդաի։

Կշռենք ժամանակը, դիտենք մի Հայրը, ուսումնասիրենք մեր կեանքը եւ զայն շրջապատող պայմանները եւ պարզենք դանենք նկատի ունենալով միայն շարժինք։

Մ. Երամայիս

Գոմաստոս